

Den Haag

ADVIEZEN – Welstands- en Monumentencommissie 1

Gemeente Den Haag, 17 november 2021

Locatie:

Videoconferentie

Aanwezig:

Marianne Loof	Voorzitter
Franz Ziegler	Lid
Gus Tielens	Lid
Joris Molenaar	Lid
Philomene van der Vliet	Lid
Wijnand Galema	Lid

Secretaris:

Ilse Castermans

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst A voor vaststelling op 17 november 2021

B. INGEKOMEN BOUWPLANNEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 De Gheijnstraat 115 en 131

Wcie 20211117/202112885

Bouwen/Cultuurhistorie (beginselaanvraag): het realiseren van 11 appartementen over 2 gebouwen naast De Gheijnstraat 115 en 131, het plaatsen van een overkapping voor 20 fietsen, het vervangen van het hekwerk aan de straatzijde, het aanpassen van parkeerplaatsen, het groen inrichten van de buitenruimte, het verplaatsen van een mast, het kappen van 3 bomen en herbeplanting van 5 bomen.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de gebiedsaanduiding 'Overige zone – Gemeentelijk beschermd stadsgezicht'.

De locatie voor het blok op het binnenterrein naast de voormalige school De Gheijnstraat 115, wordt nu gedomineerd door de drie volwassen bomen die zullen worden gekapt.

De commissie acht een volume hier in beginsel denkbaar, maar is nog niet overtuigd dat het groene karakter - een te behouden waarde van het beschermd stadsgezicht - met het voorliggende voorstel gewaarborgd blijft. Daarbij is de gepresenteerde semiopenbare ruimte niet overtuigend en het parkeren daarin nog niet overtuigend opgelost. Uitgangspunt van de planvorming ligt dan ook in de landschappelijke opgave. Er dient nauwkeuriger in beeld te worden gebracht wat de betekenis is van de ruimte tussen blok en baan, hoe groen gerealiseerd kan worden en hoe deze ruimte benut zal worden. Voor het slagen van het plan is een gedegen landschapsplan essentieel.

De opzet met een galerij-ontsluiting en private buitenruimten gericht op de tennisbanen is positief, evenals de fietsoverkapping.

Het blok aan de De Gheijnstraat definieert het binnengebied. En hoewel de typologie van boven- beneden woning passend is, overtuigt de volumeopbouw nog niet als beëindiging van de gevelwand en is de oriëntatie nog niet kloppend voor woningen aan een hof.

De commissie zet vraagtekens bij de verwantschap in architectuur tussen de twee bebouwingen. Aan de De Gheijnstraat is sprake van een beëindiging van een rij, waarbij de commissie niet overtuigd is van een geheel afwijkende kopbebouwing. Zij pleit voor het nauwkeuriger onderzoeken van voor deze locatie geëigende typologieën. Daar volgen dan een geëigende typologie en sfeer uit.

2 Koppelstokstraat 81

Wcie 20211117/202115795

Bouwen: het bouwen van een woning met daktuin op de nieuw te bouwen loods ter plaatse van de te slopen bedrijfsruimte Koppelstokstraat 81.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder is de commissie akkoord gegaan met de opzet van de loods met tweelaagse villa, maar zij had bedenkingen bij de geprononceerde driedeling waarmee aangesloten werd bij de ritmiek van de naastgelegen blokken. Zij pleitte voor het meer benadrukken van de afwijkende typologie en afwijkende structuur.

In het voorliggende aangepaste ontwerp is die afwijking zichtbaar gemaakt door een abstracte donkere plint met daarboven een lichte, deels opengewerkte, metselwerk gevel. In de gevelindeling en volumeopbouw is de driedeling nog aanwezig.

Hoewel de commissie deze insteek positief beoordeelt, ziet zij de gevisualiseerde chique abstractheid nog onvoldoende terug in de details. Ook is de steen nog niet gespecificeerd en dient deze (inclusief voeg) met die van de buurpanden te worden gedocumenteerd om het voorstel goed in zijn context te kunnen beoordelen.

3 Meppelweg 339 en 341

Wcie 20211117/202113258

Bouwen: het renoveren en gedeeltelijk slopen van het schoolgebouw Meppelweg 339 en 341.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder was de commissie in beginsel akkoord met de ingrepen in en aan het monument. Zij had nog aandachtspunten waar met voorliggend voorstel goed op is gereageerd.

Zo is het installatierooster in de gevel abstracter gedetailleerd, de nieuwe deur meer in samenhang met de bestaande gevel vormgegeven en zijn de vensters in de trappenhuiswand meer ondergeschikt voorgesteld. Het vergaderdoosje in de entreehal is vervallen. Met de dubbele brandwerende deur op as 13 kan de commissie instemmen.

Het kleurenonderzoek en -voorstel van zowel het in- als exterieur dient nog ter goedkeuring aan de commissie te worden voorgelegd.

Het buitenruimteplan met parkeervoorziening voor fietsen en scooters, de tuinkas, de ondergrondse containers en de positionering en omheining van de koelmachine zijn uit de aanvraag gehaald en zullen apart worden ingediend en ter beoordeling aan de commissie te worden voorgelegd.

4 Meppelweg 339 en 341

Wcie 20211117/202113258

Monument: het renoveren en gedeeltelijk slopen van het schoolgebouw Meppelweg 339 en 341.

Akkoord

Eerder was de commissie in beginsel akkoord met de ingrepen in en aan het monument. Zij had nog aandachtspunten waar met voorliggend voorstel goed op is gereageerd.

Zo is het installatierooster in de gevel abstracter gedetailleerd, de nieuwe deur meer in samenhang met de bestaande gevel vormgegeven en zijn de vensters in de trappenhuiswand meer ondergeschikt voorgesteld. Het vergaderdoosje in de entreehal is vervallen. Met de dubbele brandwerende deur op as 13 kan de commissie instemmen.

Het kleurenonderzoek en -voorstel van zowel het in- als exterieur dient nog ter goedkeuring aan de commissie te worden voorgelegd.

Het buitenruimteplan met parkeervoorziening voor fietsen en scooters, de tuinkas, de ondergrondse containers en de positionering en omheining van de koelmachine zijn uit de aanvraag gehaald en zullen apart worden ingediend en ter beoordeling aan de commissie te worden voorgelegd.

5 Neherkade 1860 t/m 2920

Wcie 20211117/202117422

Bouwen: het veranderen van de gevels van de woningen Neherkade 1860 tot en met 2920 door het vervangen van de galerijhekken en balkonhekken.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het gebouw De Lamel is zowel karakteristiek voor de tijdsperiode waarin het is gebouwd en ontwikkeld, als in relatie tot de kenmerken van het oeuvre van de architect Rossi die het stedenbouwkundig plan heeft ontworpen. Hoewel het gebouw niet door de architect zelf is uitgewerkt, beoordeelt de commissie een aantal aspecten toch als kenmerkend en beeldbepalend voor het gebouw en de stedenbouwkundige intenties.

De commissie is van mening dat de karakteristiek van het gebouw in de kleurstelling en in de ritmiek en detaillering van de hekken zit, kenmerkende thematiek voor het werk van Rossi, en zij is van mening dat met de voorgestelde wijzigingen die karakteristiek en de subtiliteit verloren gaat.

Hoewel de commissie de functionele tekortkomingen van het gebouw onderkent en in beginsel niet afwijzend tegenover aanpassingen staat, is zij van mening dat de tekortkomingen op een ander vlak liggen dan in de nu als wijziging voorgestelde elementen. Terwijl de impact van deze wijzigingen groot is.

De commissie mist daarnaast achtergrondinformatie, zoals een analyse van de architectonische (3D) werking van de hekwerken en overig staalwerk en de kleurstelling van gebouw en onderdelen. Wat is de betekenis ervan op verschillende schaalniveaus, hoe zijn ze bedacht en uitgevoerd. Wat is de positionering van het gebouw in een grotere context en in het oeuvre van de architect. De commissie betreurt het dat het voorstel niet eerder in een collegiaal vooroverleg is besproken.

6 Nieuwe Duinweg 24

Wcie 20211117/202112079

Bouwen: het veranderen en vergroten van het pand Nieuwe Duinweg 24 tot 29 appartementen.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie constateert dat de delen van het landschapsplan die gerealiseerd worden op het dak boven de parkeerkelder en de daktuin nu onderdeel zijn van de uitwerking van het gebouw en beoordeelt dit positief.

Een bemonstering van de materialen en kleuren krijgt zij graag conform afspraak op een later moment nog ter beoordeling voorgelegd.

7 Noordwal ter hoogte van nummer 480 en Veenkade

Wcie 20211117/202106006

Bouwen: het vervangen en het draaibaar maken van de Hemsterhuisbrug gelegen tussen de Noordwal ter hoogte van nummer 480 en de Veenkade en het bouwen van een brugwachtershuisje.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder was de commissie reeds akkoord met de vervanging en het herstel van de brug, maar zij gaf nog enkele aandachtspunten mee.

In het voorliggende aangepaste voorstel is de afwerking en kleurstelling gespecificeerd, evenals de hekken ter afsluiting van de brug en de autowerende voorzieningen. De hekwerken op de kademuur aan de zijde van de Noordwal worden over de volledige historische lengte teruggebracht. De commissie beoordeelt dit positief.

Tot slot is ook het brugwachtershuisje nu preciezer en waarachtiger uitgewerkt waardoor deze zich nu goed verhoudt tot de monumentale brug.

8 Noordwal ter hoogte van nummer 480 en Veenkade

Wcie 20211117/202106006

Monument: het vervangen en het draaibaar maken van de Hemsterhuisbrug gelegen tussen de Noordwal ter hoogte van nummer 480 en de Veenkade en het bouwen van een brugwachtershuisje.

Akkoord

Eerder was de commissie reeds akkoord met de vervanging en het herstel van de brug, maar zij gaf nog enkele aandachtspunten mee.

In het voorliggende aangepaste voorstel is de afwerking en kleurstelling gespecificeerd, evenals de hekken ter afsluiting van de brug en de autowerende voorzieningen. De hekwerken op de kademuur aan de zijde van de Noordwal worden over de volledige historische lengte teruggebracht. De commissie beoordeelt dit positief.

Tot slot is ook het brugwachtershuisje nu preciezer en waarachtiger uitgewerkt waardoor deze zich nu goed verhoudt tot de monumentale brug.

9 nabij Piet Heinplein

Wcie 20211117/202110786

Bouwen/Cultuurhistorie: het vervangen van 2 bruggen Elandstraat ongenummerd en Anna Paulownastraat ongenummerd en het verwijderen van een overkluizing en het vervangen van kademuren en een overstort nabij Piet Heinplein.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie beoordeelt het voorstel om de bestaande overkluizing ter plaatse van het Piet Heinplein te verwijderen en het water weer in het zicht te brengen positief. Hiermee wordt de situatie van voor het begin van de 20st e eeuw deels hersteld. De commissie beoordeelt het voorstel als zorgvuldig ingepast en uitgewerkt en daarmee als een versterking van de cultuurhistorische waarden van het Rijks beschermd stadgezicht.

10 Scheveningseweg 82

Wcie 20211117/202114504

Bouwen (beginselaanvraag): het bouwen van een woongebouw ter plaatse van het te slopen kantoor Scheveningseweg 82.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie constateert dat het plan stedenbouwkundig nog niet akkoord is.

Het nieuw te realiseren woongebouw, ter plaatse van het te slopen kantoor op de hoek van Scheveningseweg en Frankenslag, wordt voorgesteld als een fors, uitgesproken gebouw, bestaande uit een optelsom van citaten uit de omgeving.

Hoewel de commissie een aantal aspecten, zoals de dubbelhoge ruimtes en het idee van een markant gebouw op deze plek in beginsel denkbaar acht, maakt zij bezwaar tegen de vergrootte footprint, de volumeopbouw en de architectonische uitwerking.

De commissie waardeert de rijkdom van de grote boogvensters, maar ziet dat dit op sommige plaatsen niet goed doorgewerkt is, bijv. daar waar de vloeren er achter doorlopen. De collageachtige opzet leidt tot een te onrustig gevelbeeld en de combinatie van bogen met een kap is nog niet overtuigend. Ook zijn de verhoudingen van de gevelopeningen niet in balans en de kleine vensters te klein, waardoor er een benepen, gesloten gevelbeeld ontstaat.

De aanhangende balkons verzwakken het kloeke en robuuste van het gebouw. De buitenruimten dienen integraal in de massa en de architectuur te worden opgenomen. De commissie is nog niet overtuigd van de huidige opzet.

De panden aan de Scheveningseweg kenmerken zich door vrijstaande volumes in royale groene tuinen. Onduidelijk is nog hoe de ruimte rondom het gebouw zal worden ingericht. De commissie pleit voor een robuuste collectieve groene invulling.

11 Strand Noord 1

Wcie 20211117/202104591

Bouwen (beginselaanvraag): het bouwen van een jaarrond strandpaviljoen op het perceel Strand Noord 1.

Niet akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder kon de commissie niet instemmen met het ontwerp voor een jaarrond strandpaviljoen, omdat deze in architectonische uitwerking en materiaalgebruik te robuust was en niet voldeed aan de richtlijnen als in het Beeldkwaliteitsplan Strand gespecificeerd.

In het voorliggende aangepaste voorstel is daarop gereageerd door het eerder inpandig geplaatste gesloten volume in kleinere delen op te splitsen naar de buitenzijden te brengen. Hierdoor is het eerder zwevende dak met glazen onderbouw verworden tot een gebouw, waardoor niet langer sprake is van een licht paviljoen. Het geheel is permanent en zwaar geworden. De betonnen vloer versterkt dit. De toepassing van hout is onvoldoende afleesbaar. Het paviljoen straalt stad in plaats van strand uit.

Ook lijkt het paviljoen hoger geworden, doordat de eerder abstracte glazenpuien nu een indeling met deuren en bovenlichten hebben gekregen. Onduidelijk is hoe het paviljoen zich naar de boulevard zal tonen, of de ruimte tussen paviljoen en boulevard open zal blijven, omdat het paviljoen nu context-loos is verbeeld.

12 Weteringkade 118A

Wcie 20211117/202013085

Bouwen (beginselaanvraag): het bouwen van een woongebouw met 10 appartementen ter plaatse van de woning Weteringkade 118A.

Akkoord

Het beginselplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Eerder heeft de commissie geoordeeld dat een opzichzelfstaand, symmetrisch en expressief pand op deze plek goed voorstelbaar is, maar het toen getoonde ontwerp was te contextloos en vertoonde te weinig samenhang met de architectuur van de omgeving.

Met het voorliggende voorstel is daarop gereageerd door een gevel met grote atelier vensters te maken en de topverdieping met een setback voor te stellen.

De commissie waardeert de boekensteunachtige opzet die leidt tot een overtuigend gevelbeeld. Het is een gebouw met een dakopbouw geworden, dat compositorische samenhang in volumeopbouw en architectuur vertoont en zich goed verhoudt tot een eventuele dakopbouw op het rechterbuurpand.

De rust in de gevel met de in deze omgeving voor komende werkplaats-achtige vensterpartijen is positief. De eerder als te gesloten beoordeelde achtergevel is opener geworden en akkoord.

Voor de verdere uitwerking naar bouwplan vraagt de commissie om het in verhoudingen en detaillering ook overtuigende metselwerkarchitectuur te laten worden. Daar horen vloervelden met een overtuigende maat en ranke aluminium vensterprofielen bij.

Aanvullend: Koekamp en Bezuidenhoutseweg nabij Den Haag CS

Wcie 20211117/202112749

Bouwen/Cultuurhistorie: het aanleggen van een (insteek)haven ter hoogte van de Koekamp en de Bezuidenhoutseweg nabij Den Haag Centraal Station (ter plaatse van de voormalige Boschsloot).

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie adviseerde eerder reeds positief over de terugkeer van een deel van de Boschsloot en de inrichting als insteekhaven met vlonders en een toegang tot die vlonders.

Eerder oordeelde de commissie dat door het vervangen van de muur door een talud het transformatorhuisje en de Herenbrug hun context verloren. Echter, uit de nu aangeleverde onderbouwing, analyse en een historisch onderzoek blijken dat met het talud wordt teruggegrepen op de historische situatie. De commissie is hiermee akkoord.

Marianne Loof

Voorzitter Welstands- en Monumentencommissie